

*Качурінер В. Л.,**здобувач кафедри права**Європейського Союзу та порівняльного правознавства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕКОЛОГІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА В ПРАВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. Стаття присвячена висвітленню сутності екологічного регулювання в сфері виробництва в праві Європейського Союзу. Автор акцентує увагу на розвитку екологічної політики та екологічних стандартів виробництва, особливостях компетенції ЄС і держав-членів у сфері охорони навколишнього середовища. Зроблено висновок, що екологічне регулювання у сфері виробництва в праві Європейського Союзу базується на принципах екологічної політики ЄС. Запропоновано класифікацію правових інструментів регулювання екологічних питань.

Ключові слова: правові інструменти, екологічне регулювання, право Європейського Союзу, компетенція, охорона навколишнього середовища.

Постановка проблеми. Будь-яка продукція певним чином викликає деградацію навколишнього середовища в процесі виробництва, споживання чи утилізації. Життєвий цикл продукції часто дуже довгий і складний. Він покриває всі сфери від видобутку корисних копалин, їх переробки, і далі проектування, виробництва, рекламування, дистрибуції продукції до її реалізації кінцевим споживачам, використання і подальшої утилізації в якості відходів. У той же час в цей процес залучено безліч учасників: проектувальники, виробники, маркетологи, продавці і покупці. З розвитком суспільства виробляється і споживається все більша кількість товарів. Сформовані в міжнародному, національному праві та на регіональному рівні екологічні принципи використовують набір вкрай розрізаних правових інструментів, які роблять спробу систематично стимулювати кожен етап виробництва з метою зниження негативного впливу на навколишнє середовище. Тому вважаємо доцільним дослідити розвиток та охорону правових засобів у сфері виробництва в праві Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнонауковою основою при дослідженні даного питання стали праці фахівців у галузі міжнародного права та права Європейського Союзу, серед яких: Н. В. Антонюк, О. К. Вишняков, А. Джордан, В. В. Круглов, М. М. Микієвич, Н. Хейг та інші. Наукові дослідження інструментів регулювання екологічних питань у сфері виробництва в праві Європейського Союзу, незважаючи на отримані результати і накопичений досвід, потребують подальшого вдосконалення.

Метою статті є дослідження екологічного регулювання у сфері виробництва в праві Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Становлення та розвиток політики Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища та екологічних стандартів виробництва пройшло у своєму розвитку певні етапи. Так, А. Джордан виділяє три періоди в екологічній політиці ЄС [1, р. 20]: 1 етап – з Римського договору 1957 року до Стокгольмської конференції 1972 року; 2 етап – початок 1973 року з моменту запровадження Першої екологічної програми дій з навколишнього середовища до Європейського Акту (Люксембург) 1985 року; 3 етап – з моменту ратифікації Єдиного Європейського Акту 1987 року до сьогодні.

С. Ю. Кашкін виділяє наступні етапи розвитку екологічного законодавства ЄС [2, с. 845-849]: 1 етап – 1957–1972 р.; 2 етап – 1972–1986 р.; 3 етап – 1986–1992 р.; 4 етап – з 1992 р. В. І. Лозо пропонує шість етапів розвитку екологічної стратегії ЄС [3, с. 71]: 1 етап – 1951–1957 р.; 2 етап – 1957–1973 р.; 3 етап – 1973–1986 р.; 4 етап – 1986–1992 р.; 5 етап – 1992–2001 р.; 6 етап – з 2001 р. й до сьогодні.

Узагальнюючи погляди провідних вчених, можна запропонувати наступні етапи розвитку політики Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища та екологічних стандартів виробництва: 1 етап (1951–1957) – початкова стадія формування юридичної компетенції ЄС в сфері охорони навколишнього середовища; 2 етап (1957–1982) – підписання Римського договору 1957 р., який встановив цілі екологічної політики; розширення компетенції ЄС, яка включає в себе й екологічну сферу; прийняття першої програми дій із навколишнього середовища в 1973 році – перший офіційний документ, в якому були сформульовані основні принципи європейської політики у сфері охорони навколишнього середовища та важливий інструментом регулювання питань, що стосуються охорони довкілля; прийняття ряду важливих директив, в межах забезпечення реалізації Першої програми, Директива Ради 75/440/ЄС про вимоги до якості поверхневих вод, призначених для забору питної води в державах-членах, а також Директива Ради 76/160/ЄС про якість води для купання; впровадження Другої програми дій Європейських Співтовариств, яка називалася «Продовження та імплементація політики Європейського Співтовариства і програма дій з навколишнього середовища», була прийнята у 1977 році і була фактичним продовженням і розвитком Першої програми дій; 3 етап (1982–1986) – відбувся перехід багатостороннього екологічного співробітництва на постійну міждержавну основу; прийняття Третьої програми дій Європейського Співтовариства «Продовження та імплементація політики Європейського Співтовариства і програма дій з навколишнього середовища» в 1983 року; розвиток вторинного законодавства ЄС; 4 етап (1986–1992) – був ознаменований закріпленням компетенції Співтовариств в області навколишнього середовища в Єдиному Європейському Акті 1986 р. і легітимацією екологічної діяльності; юридична база комунітарних заходів у галузі охорони навколишнього середовища була істотно зміцнена – всі рішення в цій області приймаються на основі одностайності; прийняття Четвертої програми дій з навколишнього середовища в 1987 року, яка приділяє більше уваги пошуку нових можливостей для інтеграції екологічної політики в інші політики Співтовариства; постановка нових цілей перед державами-членами в Договорі про заснування Європейського Союзу 1992 року – досягнення збалансованого та сталого розвитку; 5 етап (1992–2001) – відбувся потужний підйом екологічного руху в Західній Європі, що змусив уряди держав-членів зробити значні кроки вперед у цій області; прийняття П'ятої програми з навколишнього середовища (1993–2000 р.), яка була спрямована на ідею стабільного розвитку; 6 етап (2001–2012) – ознаменувався прийняттям нового договору в Ніщі 2001

року та був пов'язаний зі значним розширенням ЄС за рахунок 12 держав Центральної та Південної Європи; прийняття Шостої екологічної програми ЄС «Довкілля – 2010: наше майбутнє, наш вибір», яка була затверджена на 10 років безпосередньо перед Світовим самітом ООН зі сталого розвитку (РІО+10) в Йоганнесбурзі і була спрямована на інтеграцію екологічних вимог у різні напрямки діяльності Союзу та забезпечення сталого розвитку з урахуванням майбутнього розширення ЄС; програма заснувала спеціальні політико-правові інструменти, на основі яких були проведенні заходи в сфері виробництва. Крім того, необхідно зазначити, що з підписанням Договору про функціонування Європейського Союзу у 2007 р. процеси європейської інтеграції отримали новий потужний імпульс для свого розвитку.

Зміни, які були внесені Лісабонськими договорами до положень про компетенцію Європейського Союзу, створили передумови для посилення наднаціональних повноважень об'єднання; 7 етап (сучасний) – ознаменувався Договором про внесення змін до Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейського Співтовариства, або Договору про реформу ЄС, створений з метою покращення функціонування Європейського Союзу; в 2013 році Європейський Парламент та Європейська Рада прийняли сьому загальну програму дій з навколишнього середовища, в межах якої будуть вжиті заходи по подальшому поліпшенню екологічних характеристик товарів і послуг, які допускаються на ринок ЄС протягом усього їхнього життєвого циклу, включаючи заходи по збільшенню поставок екологічно безпечних товарів і стимулювання суттєвого зрушення споживчого попиту на таку продукцію.

Компетенція ЄС у сфері навколишнього середовища після підписання Лісабонського договору регулюється Розділом XX Договору про функціонування ЄС [4, р. 134-136] й базується на праві ЄС і, як у більшості міжнародних міжурядових організацій, носить функціональний характер, оскільки спрямована на реалізацію функцій об'єднання. Однак на відміну від класичних міжнародних організацій, Європейський Союз не має притаманної тільки йому компетенції. Правові акти ЄС мають правову основу, визначену установчими договорами. В свою чергою, Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування ЄС окреслюють межі компетенції Союзу (принцип наділення повноваженнями) та засоби її реалізації (принципи субсидіарності і пропорційності).

Погоджуємося з думкою Л. М. Ентін, що визначення правової підстави компетенції ЄС та держав-членів в сфері охорони навколишнього середовища важливо з декількох міркувань [5, с. 786]: відповідно до європейського права інститути Європейського Союзу не володіють безмежною компетенцією національного законодавця в області регулювання охорони навколишнього середовища; вибір правової підстави екологічної норми європейського права впливає на тип процедури прийняття рішень, котра застосовується під час прийняття даної норми; вибір правової підстави юридичного акту впливає на можливість держав-членів приймати (чи зберігати) національні природоохоронні заходи, які мають більш суворий характер, ніж заходи, прийняті на рівні ЄС. Як зазначив Л. Кремер, держави-члени здійснюють свою компетенцію в тій мірі, в якій Союз не скористався своєю компетенцією [6, с. 26], тобто, поки Європейський Союз не почав займатися певною сферою захисту навколишнього середовища, держави-члени ЄС можуть вживати всі необхідні або доцільні запобіжні заходи, якщо вони не обмежені єдиним повноваженням.

Положення розділу Договору про функціонування ЄС щодо охорони навколишнього середовища доповнюються нормами ст. 114 Договору, які дають можливість ЄС проводити заходи зі зближення екологічного законодавства держав-членів. У цьому

випадку, компетенція, що надається ЄС згідно з цією статтею, повинна бути спрямована на досягнення цілей статті 26 ДФЄС, тобто на забезпечення функціонування спільного ринку. Стаття 114 ДФЄС дає можливість ЄС проводити зближення законодавства держав-членів у сфері охорони навколишнього середовища, інакше кажучи, дає виключно координаційні повноваження. У свою чергу, екологічні заходи, що приймаються згідно зі статтею 114, повинні базуватись на вимогах високого рівня захисту. Однак й досі існує цілий ряд невирішених питань охорони навколишнього середовища. У цих умовах застосування єдиних принципів екологічної політики Європейського Союзу є необхідним.

Так, трактуючи поняття принципу як приписи основного характеру, яке визначає сутність, зміст і порядок застосування інших норм правової системи, у праві Європейського Союзу виділяють принципи верховенства та прямої дії, що визначають співвідношення права ЄС з правовими системами держав-членів; загальні принципи права – це вихідні начала правового регулювання, які діють у всіх сферах ведення Союзу; спеціальні принципи, що мають силу в рамках окремих галузей або сфер правового регулювання в ЄС; процесуальні принципи діяльності ЄС, що визначають порядок реалізації Європейським Союзом наявною у нього компетенції.

В літературі в праві Європейського Союзу зазвичай розглядають загальні принципи права – свободи, демократії, поваги прав людини і основних свобод, принципи правової держави, тобто концентрований вираз найважливіших сутнісних рис та цінностей, притаманних даній системі права [4, р. 19]. Спеціальні ж принципи закріплюються, в основному, в установчих договорах, а іноді і в нормативно-правових актах вторинного права. У рішенні по справі «Safety High-Tech» Суд ЄС зазначив, що цілі та принципи екологічної політики ЄС, зазначені у ст. 174 Договору про заснування Європейського Співтовариства (нині – ст. 191 Договору про функціонування Європейського Союзу), мають нормативне значення [7, р. 21]. Згідно з ним проводиться тлумачення нормативних актів Союзу в галузі захисту навколишнього середовища. Так, п. 2 ст. 191 (174) Договору про функціонування ЄС визначає принципи, на яких базується екологічна політика ЄС [4, с. 134]: принцип попередження і превентивних заходів; принцип усунення шкоди навколишньому середовищу шляхом звернення, насамперед, до його джерела; принцип «забруднювач платить». Однак аналіз екологічної політики Європейського Союзу дозволяє зробити висновок про наявність більш широкого переліку спеціальних принципів:

1. Принцип справедливості між поколіннями – кожне покоління отримує природу та культурний спадок від попереднього покоління, а нинішнє покоління охороняє його для майбутнього [8, с. 519-520].

2. Особливе місце в системі правових принципів ЄС відводиться принципу інтеграції [9, с. 82]. Г. Вінтер зазначає, що принцип інтеграції займає особливе місце в системі правових принципів Європейського Союзу. Даний принцип є комплексним і сприяє переносу принципів екологічної політики в інші області дії ЄС [10, с. 29].

3. Принцип сталого розвитку є центральним принципом екологічної політики ЄС. Він полягає в тому, що політика ЄС повинна розроблятися так, щоб вона враховувала економічний, екологічний і соціальний аспекти, а досягнення цілей в одній зі сфер політики не стримувало прогресу в іншій.

4. Високий рівень захисту. Екологічна політика Європейського Союзу з урахуванням різних особливостей окремих регіонів ЄС орієнтована на високий рівень захисту і прагне його забезпечити. Цей принцип є одним з найважливіших матеріальних принципів екологічної політики.

5. Принцип диференційованої відповідальності передбачає об'єктивне врахування різного ступеня відповідальності країн за несприятливі глобальні зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі [8, с. 521].

6. Принцип участі та інформування громадян. Так, Директива 2003/4/ЄС [11] гарантує право на доступ до екологічної інформації, наявної в державних органах та викладаються основні умови і практичні механізми її здійснення; забезпечення екологічної інформації поширення екологічної інформації серед громадськості з метою досягнення максимально можливої доступності до неї.

Крім того, одним із способів посилення узгодженості в застосуванні екологічної політики ЄС в сфері виробництва є розробка законодавства, яке охоплює різні напрямки екологічної політики та різні сектори економіки. Горизонтальне законодавство застосовується до процесів в промисловості та використовує певний набір правових інструментів.

До стратегічних та планових інструментів ЄС можна віднести Договір про функціонування ЄС; акти «м'якого права» – екологічні програми (перша-сьома), «керівництва» (ЄС guidelines 2001/C37/03 on State Aid for Environmental Protection), «комунікації»; рекомендації, меморандуми, регламенти, директиви, рішення [12, с. 95; 13, с. 11-13]. Як влучно зазначив Найджел Хей, це найбільш відповідні інструменти для регулювання екологічних питань, зокрема де необхідна деяка гнучкість для пристосування існуючих національних процедур до права ЄС [14, с. 58-60].

До добровільних інструментів регулювання екологічних питань в сфері виробництва в праві ЄС можна віднести екологічний менеджмент та аудит, директива про комплексне запобігання і контроль над забрудненням, екологічні угоди.

У 2009 році Рада Європи та Європейський Парламент прийняли в першому читанні рішення про реформування двох ключових інструментів ЄС у галузі управління сталим споживанням і виробництвом – система екологічного менеджменту та аудиту (EMAS). Система EMAS впроваджується лише на окремих промислових підприємствах і організаціях, повинна сприяти постійному поліпшенню екологічних показників організацій щодо створення та впровадження системи екологічного менеджменту в організаціях; систематичної, об'єктивної і періодичної оцінки ефективності систем екологічного менеджменту в організаціях; надання інформації про екологічну результативність; впровадження відкритого діалогу з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами при активній участі працівників в організаціях та їх відповідне навчання [15].

На даний час передбачається посилити вимоги щодо періодичного надання підприємствами «екологічних» звітів, засвідчених незалежними експертами, і використання спеціальних показників (індикаторів) для забезпечення якості і порівнянності даних на зовнішньому рівні. Ю.С. Бут вважає, що дана система повинна збільшити число компаній-учасниць програми EMAS, а також переслідує ціль знизити адміністративний тиск та витрати малих і середніх підприємств ЄС [16].

Директива про промислові викиди підвищує використання ресурсів та скорочує викиди більш як 50 000 великих промислових установок в ЄС, тим самим вносячи суттєвий внесок у стимулювання розвитку інноваційних технологій, екологізації економіки і зниження витрат виробництва в довгостроковій перспективі [17]. Цей розвиток може ще більше активізувати реалізацію EMAS.

Серед інструментів екологічної політики повинні бути також згадані інструменти, що мають добровільний характер, такі як: добровільні угоди і «самозобов'язання». Цілком можливо, що добровільні угоди мають шанс зробити виробників повні-

стю відповідальними, оскільки цілі ставляться безпосередньо на підставі пропозицій промисловості. Це може послужити подальшою мотивацією для промисловості і мобілізувати її ресурси у разі, якщо відповідність промислового підприємства своїм власним вимогам означатиме довіру до нього [18, с. 107]. Однак випадків, коли завдяки добровільним угодам, зміни в процесі розробки продукції понад тих, які були б зроблені виробником в будь-якому випадку і без укладання добровільної угоди, поки ще не спостерігалися.

Щодо інформаційних та ринкових інструментів, то погоджуючи із думкою Н.В. Антонюка [19, с. 262] звертаємо увагу на екологічне маркування, доступ до інформації та екологічні збори. Зокрема, в Норвегії використовуються два регулятивні (нормативні) інструменти: екологічні податки і збори та принцип юридичної відповідальності за забруднення [20, р. 293].

Схема екологічного маркування націлена на зниження негативного впливу виробництва і споживання на навколишнє середовище, здоров'я, клімат і природні ресурси. Схема призначена для просування таких продуктів, які мають високий рівень екологічних показників за рахунок використання ЄС Ecolabel [21]. З цією метою доцільно вимагати, що критерії, яким має відповідати продукція, повинна ґрунтуватися на кращих екологічних показниках [22, с. 42-46]. Ці критерії повинні бути простими для розуміння і використання та повинні бути засновані на наукових даних, з урахуванням новітніх технологічних розробок й орієнтовані на ринок ЄС.

З метою сприяння захисту права кожної людини нинішнього і прийдешніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, кожна із сторін гарантує права на доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища у відповідності з положеннями Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища [23].

Доступ громадськості до екологічної інформації означає, що кожен має права та обов'язки щодо доступу до інформації. У доступі може бути відмовлено в трьох випадках: коли державний орган не володіє необхідною інформацією; коли прохання є явно необґрунтованим або сформульованим в надто загальному вигляді; коли прохання стосується матеріалів, що знаходяться на заключному етапі їх підготовки. Досі актуальним залишається питання стосовно відхилення запитів, наприклад, на підставі конфіденційності роботи державних органів, національної оборони та громадської безпеки, хоча в рішенні ЄС зазначається, що така підстава для відмови повинна тлумачитися обмежувально з урахуванням зацікавленості громадськості в оприлюдненні цієї інформації. Друга частина Конвенції щодо участі громадськості в процесі прийняття рішень зазначає, що такий доступ можливий для певних видів діяльності (в основному промислового характеру).

Висновки. Охорона навколишнього середовища стала однією з областей, в якій повноваження розподілені між ЄС і державами-членами. Це означає, що за відсутності відповідної регламентації на рівні ЄС держави можуть приймати акти власного регулювання. Європейський Союз закріплює мінімальні стандарти охорони навколишнього середовища, а держави-члени покликані дотримуватися союзних стандартів або приймати ще більш вимогливі національні стандарти. ЄС має повноваження щодо гармонізації екологічного законодавства держав-членів для забезпечення діяльності внутрішнього ринку, а також для активізації міжнародного співробітництва у цій сфері.

Екологічне регулювання у сфері виробництва в праві Європейського Союзу базується на принципах екологічної полі-

тики, які спільні для всіх держав-членів ЄС та ґрунтуються на принципах міжнародного права: принцип попередження і превентивних заходів; принцип усунення шкоди навколишньому середовищу шляхом звернення, насамперед, до його джерела; принцип «забруднювач платить»; принцип справедливості між поколіннями; принцип інтеграції; принцип сталого розвитку; принцип найвищої міри можливого рівня захисту; принцип диференційованої відповідальності; принцип участі та інформування громадян. Запропонований перелік принципів чітко сформульований в судовій практиці і доктрині. За допомогою законодавчих важелів, таких як директиви, регламенти, програми дій Європейський Союз ефективно впроваджуються в життя зазначені принципи екологічної політики ЄС.

Крім того, одним із способів посилення узгодженості в застосуванні екологічної політики ЄС в сфері виробництва є розробка законодавства, яке охоплює різні напрямки екологічної політики та різні сектори економіки. Горизонтальне законодавство, в першу чергу, процесуальне законодавство, яке застосовується до процесів в промисловості та якого повинні дотримуватись підприємства в процесі планування, моніторингу та оцінки. Горизонтальні інструменти включають: стратегічні та планові інструменти; добровільні інструменти; інформаційні інструменти та ринкові. Для української науки вивчення цих тенденцій є актуальним у світлі подальшої інтеграції нашої держави до Європейського Союзу та приведення законодавства України у відповідність до європейських стандартів у сфері охорони навколишнього середовища, зокрема у сфері виробництва.

Література:

- Jordan A. Environmental Policy in the European Union / Andrew Jordan. – Earthscan. – 2005. – 366 p.
- Кашкин С.Ю. Право Европейского Союза: [учебник для вузов] / С. Ю. Кашкин. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт: Высшее образование, 2010. – 1119 с.
- Лозо В. И. Правовые основы экологической стратегии Европейского Союза (концепция, программное обеспечение, систематизация и комментарий действующего законодательства ЕС): [монография] / В. И. Лозо. – Х. : Право, 2008. – 368 с.
- Consolidated version of the Treaty on and the Treaty on the Functioning of the European Union // Official Journal of the European Communities – P. 326, 2012. – P. 412.
- Энтин Л. М. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: [учебник для вузов] / Л. М. Энтин. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М. : Норма, 2007. – 960 с.
- Кремер Л. Экологическое право и политика Европейского Союза : законодательные основы, реализация, судебная практика / Л. Кремер, Г. Винтер // Политика и общество: Научный гуманитарный журнал. – 2006. – № 6. – С. 26-83.
- Safety Hi-Tech Srl v S. & T. Srl. Reference for a preliminary ruling: Giudice di Pace di Genova – Italy. Regulation (EC) № 3093/94 – Measures to protect the ozone layer - Restrictions on the use of hydrochlorofluorocarbons and halons – Validity // Case C-284/95. – P. 26.
- Право Европейского Союза: [підручник] / Під. ред. О. К. Вишняков. – О. : Фенікс, 2013. – 883 с.
- Європейське право навколишнього середовища: [навчальний посібник] / М. М. Микієвич, Н. І. Андрусевич, Т. О. Будякова. – Л. : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2004. – 256 с.
- Кремер Л. Экологическое право Европейского Союза / Л. Кремер, Г. Винтер. – М. : Издательство «Городец», 2007. – 144 с.
- Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC // Official Journal, L 041, 14/02/2003. – P. 26-32.
- Louka E. Conflicting Integration: The Environmental Law of the European Union / Elli Louka. – Intersentia nv, 2004. – 310 p.
- Gillies D. A Guide to Ec Environmental Law / D. Gillies. – Earthscan, 1999. – 185 p.
- Haigh, N. and K. von Moltke. 1990. The European Community : An environmental force. EPA Journal 16 (4): P. 58-60.
- Regulation (EC) № 1221/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the voluntary participation by organizations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS), repealing Regulation (EC) № 761/2001 and Commission Decisions 2001/681/EC and 2006/193/EC // Official Journal, L 342, 22/12/2009. – P. 1-45.
- Бут Ю. С. Управління процесами використання природних ресурсів в країнах Європейського Союзу: екологічний аспект / Ю. С. Бут // Виртуальная библиографическая справка. Объединенная справочная служба библиотек Украины. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_2/But_211.htm.
- Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) // Official Journal, L 334, 17/12/2010. – P. 17-119.
- Редникова Т. В. Современные тенденции развития экологической политики в области производства продукции в Европейском Союзе / Т. В. Редникова // Политика и общество: Научный гуманитарный журнал. – 2006. – № 6. – С. 102-107.
- Антонюк Н. В. Європейський Союз : політика, економіка, право : Навчальний посібник / Н. В. Антонюк, М. М. Микієвич. – Львів, 2005. – 532 с.
- Andersen M.S., Liefverink D. European Environmental Policy : The Pioneers / M.S. Andersen, D. Liefverink D. – Manchester University Press, 1997. – 340 p.
- Regulation (EC) No 66/2010 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the EU Ecolabel (Text with EEA relevance) // Official Journal, L 27, 30/01/2010. – P. 1-19.
- Круглов В. В. Законодательство Европейского Сообщества в сфере охраны окружающей среды в промышленности / В. В. Круглов // Экологическое право. – 2005. – № 2. – С. 42-46.
- 2005/370/EC: Council Decision of 17 February 2005 on the conclusion, on behalf of the European Community, of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters // Official Journal, L 124, 17/05/2005. – P. 1-3.

Качуринер В. Л. Экологическое регулирование в сфере производства в праве Европейского Союза

Аннотация. Статья посвящена освещению сущности экологического регулирования в сфере производства в праве Европейского Союза. Автор акцентирует внимание на развитии экологической политики и экологических стандартов производства, особенностях компетенции ЕС и государств-членов в сфере охраны окружающей среды. Сделан вывод, что экологическое регулирование в сфере производства в праве Европейского Союза базируется на принципах экологической политики ЕС. Предложена классификация правовых инструментов регулирования экологических вопросов.

Ключевые слова: правовые инструменты, экологическое регулирование, право Европейского Союза, компетенция, охрана окружающей среды.

Kachuriner V. Environmental regulation in the sphere of production in European Union law

Summary. The article is devoted to covering the essence of environmental regulation in the sphere of production in European Union law. The author focuses on the development of environmental policy and environmental standards of production, the characteristics of the competence of the EU and member States in the field of environmental protection. It is concluded that environmental regulation in the sphere of production in the European Union law is based on the principles of environmental policy of the EU. Classification of legal instruments to regulate environmental issues.

Key words: legal instruments of environmental regulation, law of the European Union, jurisdiction, protection of the environment.